

CRVENA KNJIGA REPUBLIKE HRVATSKE

Crvena
knjiga morskih
RIBA Hrvatske

Ivan Jardas
Armin Pallaoro
Nedo Vrgoč
Stjepan Jukić-Peladić
Vlado Dadić

MINISTARSTVO KULTURE
Državni zavod za zaštitu prirode
Republika Hrvatska
2008.

Prof. dr. sc. Ivan Jardas, Dr. sc. Armin Pallaoro, Doc. dr. sc. Nedo Vrgoč,
Prof. dr. sc. Stjepan Jukić-Peladić, Prof. dr. sc. Vlado Dadić

Crvena knjiga morskih RIBA Hrvatske

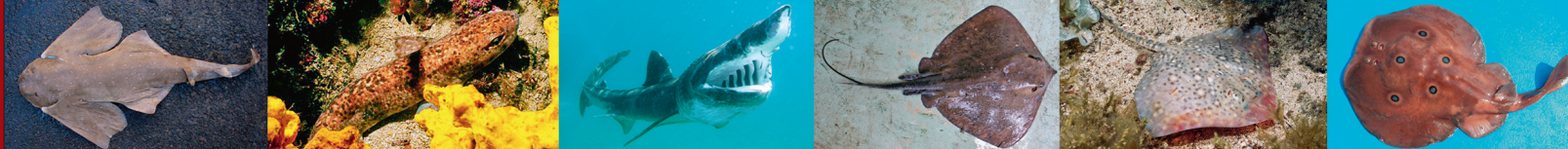

Zagreb, prosinac 2008.

Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode,
Republika Hrvatska

Ovu knjigu posvećujemo mnogim generacijama hrvatskih oceanografa koji su predano izučavali biološka svojstva istočnoga Jadrana i radili na razumnoj iskorištavanju obnovljivih bioloških bogatstava i njihovoj zaštiti.

Autori

Sadržaj

Predgovor	12	Kategorije rizičnosti od izumiranja	46
Preface	13	Skupina kategorija <i>izumrle svojte</i>	46
Uvod	14	Skupina kategorija <i>ugrožene svojte</i>	46
More kao životni prostor	15	Kritično ugrožene svojte (Critically Endangered, CR) ...	47
Jadransko more	17	Ugrožene svojte (Endangered, EN)	48
Geografija	17	Osjetljive svojte (Vulnerable, VU)	48
Morfologija bazena i granice	17	Kategorija <i>gotovo ugrožene i najmanje zabrinjavajuće svojte</i> ...	49
Batimetrija	18	Kategorija <i>gotovo ugrožene svojte</i> (Near Threatened, NT) ...	49
Sedimenti dna	18	Kategorija <i>najmanje zabrinjavajuće svojte</i>	
Slanost morske vode	20	(Least Concern, LC)	49
Temperatura morske vode	20	Kategorija <i>nedovoljno poznate svojte</i> (Data Deficient, DD) ...	49
Morske struje	21	Kriteriji obrade svojta	49
Produktivnost	22	Izvor podataka	49
Biološka raznolikost riba	22	Stručni naziv svojte i sinonimija	49
Biološka raznolikost jadranske ihtiofaune	23	Taksonomski položaj svojte	50
Endemi u jadranskoj ihtiofauni	24	Hrvatski i drugi nazivi svojte	50
Stanje naselja riba u teritorijalnom moru Hrvatske	25	Rasprostranjenost	50
Priobalna naselja	25	Učestalost	51
Pridnena naselja kanala i otvorenog mora	26	Opis i biologija	51
Pelagijska naselja	28	Stanište	51
Osnovne značajke morskog ribarstva Hrvatske	29	Uzroci ugroženosti i zaštitne mjere	53
Razina iskorištavanja jadranske ihtiofaune	30	Fotografije i crteži riba	53
Ugroženost jadranske ihtiofaune	32	Regionalno izumrle svojte (RE)	
Uzroci ugroženosti	35	<i>Acipenser sturio</i> Jesetra	56
Ribolov	35	<i>Argyrosomus regius</i> Hama	58
Degradacija staništa zbog fizičkih i drugih		<i>Squatina oculata</i> Sklat žutan	60
promjena u okolišu	37	Kritično ugrožene svojte (CR)	
Onečišćenje mora	39	<i>Carcharias taurus</i> Psina zmijozuba	64
Unutrašnji čimbenici	40	<i>Dipturus batis</i> Volina	66
Uznemirivanje	41	<i>Isurus oxyrinchus</i> Kučak	68
Alohtone svojte	41	<i>Lamna nasus</i> Kučina	70
Klimatske promjene	42	<i>Squatina squatina</i> Sklat sivac	72
Ostali čimbenici	43	Ugrožene svojte (EN)	
Zaštitne mjere i regulacija ribolova u moru		<i>Alosa fallax</i> Čepa	76
Republike Hrvatske	44	<i>Aphanius fasciatus</i> Obrvan	78
Postupak procjene rizičnosti od izumiranja	45		

<i>Carcharhinus plumbeus</i> Pas tupan	80
<i>Carcharodon carcharias</i> Pas ljudožder	82
<i>Cetorhinus maximus</i> Psina golema	84
<i>Epinephelus marginatus</i> Kirnja	86
<i>Galeorhinus galeus</i> Butor	88
<i>Oxynotus centrina</i> Prasac	90

Osjetljive svojte (VU)

<i>Acipenser naccarii</i> Jesetra tuponoska	94
<i>Alopias vulpinus</i> Psina lisica	96
<i>Dasyatis pastinaca</i> Žutuga	98
<i>Dipturus oxyrinchus</i> Klinka	100
<i>Hexanchus griseus</i> Glavonja	102
<i>Hippocampus guttulatus</i> Morski konjić (dugokljunić)	104
<i>Labrus viridis</i> Drozd	106
<i>Mugil cephalus</i> Cipal glavaš	108
<i>Mustelus asterias</i> Pas mekaš	110
<i>Pagrus pagrus</i> Pagar	112
<i>Prionace glauca</i> Modrulj	114

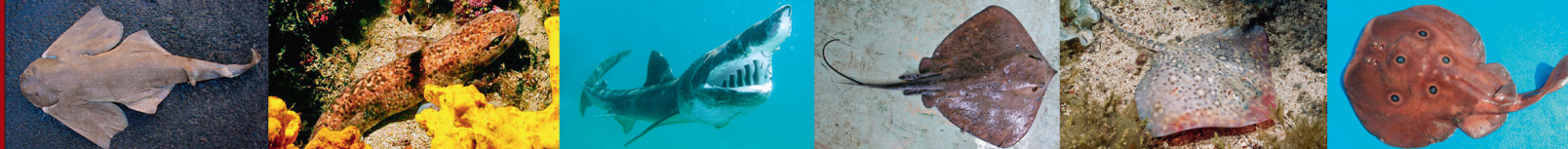
Gotovo ugrožene svojte (NT)

<i>Bothus podas</i> Razok	118
<i>Chelon labrosus</i> Cipal putnik	120
<i>Diplodus puntazzo</i> Pic	122
<i>Diplodus sargus sargus</i> Šarag	124
<i>Gobius cobitis</i> Glavoč pločar	126
<i>Labrus merula</i> Vrana	128
<i>Labrus mixtus</i> Smokva	130
<i>Liza saliens</i> Cipal dugaš	132
<i>Lophius piscatorius</i> Grdobina	134
<i>Muraena helena</i> Murina	136
<i>Mustelus mustelus</i> Pas mekaš	138
<i>Myliobatis aquila</i> Golub	140
<i>Pegusa impar</i> List nosan	142
<i>Platichthys flesus</i> Iverak	144
<i>Psetta maxima</i> Oblič	146
<i>Raja asterias</i> Raža zvjezdopjega	148
<i>Raja clavata</i> Raža kamenica	150

<i>Raja polystigma</i> Raža crnožiga	152
<i>Sciaena umbra</i> Kavala	154
<i>Scophthalmus rhombus</i> Oblič ljuskaš	156
<i>Scorpaena scrofa</i> Škrpina	158
<i>Scyliorhinus stellaris</i> Mačka mrkulja	160
<i>Spondyliosoma cantharus</i> Kantar	162
<i>Squalus acanthius</i> Kostelj	164
<i>Squalus blainvillei</i> Kostelj	166
<i>Trachinus araneus</i> Pauk crnac	168
<i>Umrina cirrosa</i> Koraf	170
<i>Zeus faber</i> Kovač	172

Najmanje zabrinjavajuće svojte (LC)

<i>Aspitrigla cuculus</i> Kokot bijelac	176
<i>Atherina boyeri</i> Oliga	178
<i>Atherina hepsetus</i> Gavun	180
<i>Chelidonichthys lucernus</i> Lastavica balavica	182
<i>Dentex dentex</i> Zubatac	184
<i>Dentex gibbosus</i> Zubatac krunaš	186
<i>Dicentrarchus labrax</i> Lubin	188
<i>Diplodus vulgaris</i> Fratar	190
<i>Echiichthys vipera</i> Pauk žutac	192
<i>Eutrigla gurnardus</i> Kokot sivac	194
<i>Lepidorhombus boscii</i> Patarača crnopjega	196
<i>Lepidorhombus whiffiagonis</i> Patarača oštronoska	198
<i>Lichia amia</i> Lica	200
<i>Lithognathus mormyrus</i> Ovčica	202
<i>Liza aurata</i> Cipal zlatac	204
<i>Liza ramado</i> Cipal balavac	206
<i>Lophius budegassa</i> Grdobina žutka	208
<i>Microchirus ocellatus</i> List pečatar	210
<i>Mullus surmuletus</i> Trlja od kamena	212
<i>Pagellus acarne</i> Batoglavac	214
<i>Pagellus bogaraveo</i> Rumenac okan	216
<i>Pagellus erythrinus</i> Arbun	218
<i>Phycis phycis</i> Tabinja	220
<i>Raja miraletus</i> Raža modropjega	222

<i>Scyliorhinus canicula</i> Mačka bljedica	224	<i>Rostroraja alba</i> Raža bjelica	294
<i>Seriola dumerili</i> Gof	226	<i>Salmo trutta trutta</i> Pastrva morska	296
<i>Solea solea</i> List	228	<i>Symphodus doderleini</i> Hinac dugorepac	298
<i>Sparus aurata</i> Komarča	230	<i>Syngnathus abaster</i> Šilo kratkokljuno	300
<i>Symphodus tinca</i> Lumbrak	232	<i>Syngnathus pblegon</i> Šilo dračavo	302
<i>Synapturichthys kleinii</i> List crnorub	234	<i>Syngnathus tenuirostris</i> Šilo tankokljuno	304
<i>Syngnathus acus</i> Šilo	236	<i>Tunnus thynnus</i> Tuna	306
<i>Syngnathus typhle</i> Šilo tupokljuno	238	<i>Torpedo nobiliana</i> Drhtulja mrkulja	308
<i>Torpedo marmorata</i> Drhtulja	240	<i>Torpedo torpedo</i> Drhtulja pečatnica	310
<i>Trachinus radiatus</i> Pauk šarac	242	<i>Xiphias gladius</i> Iglun	312
<i>Trigla lyra</i> Lastavica prasica	244	Prilozi / Appendix	315
<i>Zosterisessor ophiocephalus</i> Glavoč travaš	246	Prilog 1. Glavna ribolovna područja FAO	316
Nedovoljno poznate svojite (DD)		Prilog 2. Uzroci ugroženosti prema IUCN (verzija 2.1)	317
<i>Campogramma glayicos</i> Strijela šarulja	250	Prilog 3. Potrebne zaštitne mjere prema IUCN-u (verzija 1.0)	320
<i>Dasyatis centroura</i> Žutuga dračorepa	252	Introduction	322
<i>Dicentrarchus punctatus</i> Lubin piknjavac	254	Sea as a Living Space	323
<i>Epinephelus caninus</i> Kirnja zubaša	256	The Adriatic Sea	325
<i>Gymnothorax unicolor</i> Murina crnka	258	Geography	325
<i>Heptranchias perlo</i> Volonja	260	Basin Morphology and Boundaries	325
<i>Hippocampus hippocampus</i> Morski konjić (kratkokljunić)	262	Bathymetry	326
<i>Leucoraja circularis</i> Raža smeđa	264	Seafloor Sediments	327
<i>Mobula mobular</i> Golub uhan	266	Sea Water Salinity	327
<i>Mustelus punctulatus</i> Pas mekaš	268	Sea Water Temperature	328
<i>Nerophis maculatus</i> Šilo oblokljuno	270	Sea Currents	328
<i>Nerophis ophidion</i> Šilo grebenkljuno	272	Productivity	330
<i>Odontaspis ferox</i> Psina zmijozuba	274	Biological Diversity of Fish	331
<i>Ophisurus serpens</i> Zmija zubaša	276	Biological Diversity of Adriatic Ichthyofauna	331
<i>Pegusa lascaris</i> List bradavkar	278	Endemics in the Adriatic Ichthyofauna	332
<i>Petromyzon marinus</i> Paklara morska	280	Status of Fish Communities in Croatia's Territorial Waters	334
<i>Pleuronectes platessa</i> Iverak zlatopjeg	282	Coastal Fish Communities	334
<i>Polyprion americanus</i> Kirnja glavulja	284	Demersal Communities of Channels and the Open Sea Area	334
<i>Pteromylaeus bovinus</i> Golub ćukan	286	Pelagic Communities	337
<i>Pteroplatytrygon violacea</i> Žutuga ljubičasta	288	Basic Features of Croatia's Sea Fisheries	338
<i>Raja montagui</i> Raža crnopjega	290	Exploitation Level of Adriatic Ichthyofauna	340
<i>Raja radula</i> Raža tupo noska	292	Threats to Adriatic Ichthyofauna	343

Causes of Threat	345	Category of Near Threatened Species (NT)	358
Fishing	345	Category of Least Concern Species (LC)	358
Habitat Degradation as a Result of Physical and Other Changes in the Environment	346	Category of Data Deficient Species (DD)	358
Marine Pollution	348	Criteria for Analysis of Species	358
Internal Factors	349	Source of Data	358
Disturbance	350	Scientific Names of Species and Synonymia	359
Allochthonous Species	350	Taxonomic Position of the Species	359
Climate Changes	352	Croatian and Other Names of the Species	360
Other Factors	352	Geographic Range	360
Measures for the Protection and Regulation of Sea Fishing in the Waters of the Republic of Croatia	353	Abundance	360
Procedure of Assessing Extinction Risk	355	Diagnosis and Biology	362
Group of Categories of Extinct Species	355	Habitat	362
Group of Categories of Threatened Species	356	Causes of Threat and Conservation Measures	362
Critically Endangered Species (CR)	356	Photos and Drawings of Fishes	362
Endangered Species (EN)	358	Dodatak 1. / Annex 1	364
Vulnerable Species (VU)	358	Literatura / References	376
		Kazalo / Index	390